

Deregulering van duurzaamheid? Europese Commissie publiceert Omnibusvoorstel

Ondernemingsrecht 2025/25

1. Introductie

Op 26 februari 2025 heeft de Europese Commissie voorstellen gepubliceerd ter vereenvoudiging van Europese duurzaamheidsregelgeving. De aankondiging voor een 'Omnibus' in november 2024 wekte belangstelling én creëerde onrust, mede door speculaties over de inhoud van het voorstel. Deze speculaties werden versterkt door gelekte documenten in het weekend voorafgaand aan publicatie. Bovendien was lange tijd onzeker of de Commissie de door haar gecommuniceerde deadline wel zou halen.

De geruchten over een mogelijke vertraging bleken echter ongegrond. De Commissie heeft conform planning op 26 februari 2025 twee 'omnibuspakketten' aangenomen, waarin verscheidene voorstellen zijn vervat. Het eerste pakket is het meest omvangrijk en bestaat uit verschillende onderdelen tot wijziging van onder meer de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive*¹ (hierna: CSDDD), de *Corporate Sustainability Reporting Directive*² (hierna: CSRD), (gedelegeerde verordeningen van) de *Taxonomie-verordening*³ en het *Carbon Border Adjustment Mechanism*⁴ (hierna: CBAM). Het tweede pakket bevat een voor-

stel voor een verordening⁵ tot wijziging van (onder meer) de InvestEU-verordening.⁶

In deze bijdrage staat het eerste omnibuspakket centraal. We bespreken slechts op hoofdlijnen de voornaamste wijzigingen van de CSDDD en de CSRD die met het eerste omnibuspakket worden voorgesteld.⁷ De voorgestelde wijzigingen ten aanzien van de Taxonomieverordening, het CBAM en het tweede omnibuspakket laten wij onbesproken.

2. Aanloop naar het Omnibusvoorstel

De publicatie van de omnibuspakketten is het eerste concrete resultaat van plannen van de Commissie waarmee wordt gestreefd naar versterking van de concurrentiepositie van de Europese Unie.⁸ Deze plannen volgden op de Verklaring van Boedapest die op 8 november 2024 werd aangenomen door Europese regeringsleiders en waarin werd aangedrongen op het verbeteren van het Europese concurrentievermogen.⁹ Een belangrijke aanleiding voor de verklaring was het rapport van voormalig ECB-voorzitter Mario Draghi, waarin hij de alarmbel luidde over het concurrentievermogen van de Europese Unie en wees op de noodzaak om het Europese regelgevend kader te versimpelen.¹⁰ Diezelfde dag kondigde Ursula von der Leyen, voorzitter van de Commissie, aan dat, om dit doel te bereiken, de Commissie (onder meer) streeft naar een vereenvoudiging van Europese duurzaamheidswetgeving waarmee tevens een lastenverlichting moet worden bewerkstelligd. In dit verband werd ook het voornemen van een omnibusvoorstel geuit.

Het eerste omnibuspakket dat wij (gedeeltelijk) bespreken in deze bijdrage, bevat twee richtlijnvoorstellen die allebei zien op wijziging van de CSDDD en de CSRD. Het eerste richtlijnvoorstel¹¹ – in deze bijdrage aangeduid als het Omnibusvoorstel – bevat wijzigingen van verplichtingen die

1 Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859 (PbEU 2024, L-serie).

2 Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen (PbEU 2022, L 322).

3 Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2178 as regards the simplification of the content and presentation of information to be disclosed concerning environmentally sustainable activities and Commission Delegated Regulations (EU) 2021/2139 and (EU) 2023/2486 as regards simplification of certain technical screening criteria for determining whether economic activities cause no significant harm to environmental objectives. Dit voorstel is ter consultatie voorgelegd, zie ook: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14546-Amendments-to-Taxonomy-Delegated-Acts_en.

4 Verordening (EU) 2023/956 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot instelling van een mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (PbEU 2023, L 130/52).

5 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulations (EU) 2015/1017, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695 and (EU) 2021/1153 as regards increasing the efficiency of the EU guarantee under Regulation (EU) 2021/523 and simplifying reporting requirements, COM(2025) 84 final.

6 Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017 (PbEU 2021, L 107/30). In deze verordening wordt de investering van opgebrachte fondsen in klimaatmaatregelen geregeld.

7 We beogen geen compleet overzicht te geven van de voorgestelde wijzigingen.

8 Zie onder meer het *Competitiveness Compass for the EU* (Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Competitiveness Compass for the EU, COM(2025) 30 final) en het werkprogramma van de Commissie voor 2025 (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Commission work programme 2025. Moving forward together: A Bolder, Simpler, Faster Union, COM(2025) 45 final).

9 De verklaring is te raadplegen via: <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2024/11/08/the-budapest-declaration/>.

10 'The Draghi report: A competitiveness strategy for Europe', september 2024.

11 Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2006/43/EC, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 and (EU) 2024/1760 as regards certain corporate sustainability reporting and due diligence requirements, COM(2025) 81 final (hierna: Omnibusvoorstel).

zijn vervat in deze beide duurzaamheidsrichtlijnen (par. 3). Het tweede richtlijnvoorstel¹² is uitsluitend gericht op aanpassing van de termijnen waarop bepaalde verplichtingen uit de CSDDD en de CSRD van toepassing worden (par. 4).

3. Voornaamste inhoudelijke wijzigingen

Volgens de toelichting dient het Omnibusvoorstel de lasten voor ondernemingen die voortvloeien uit de CSDDD en de CSRD te verminderen. Hiertoe wordt voorgesteld het regelgevend kader te vereenvoudigen en te stroomlijnen, zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de beleidsdoelstellingen van beide wetgevingsinstrumenten. Dit zou moeten bijdragen aan een meer kosteneffectieve verwezenlijking van de ambities van de Europese *Green Deal*.¹³

3.1 Corporate Sustainability Due Diligence Directive

De kern van de CSDDD is dat ondernemingen een verplichting tot passende zorgvuldigheid (*due-diligence*-verplichting) hebben.¹⁴ Deze verplichting houdt in dat ondernemingen negatieve milieueffecten en negatieve effecten op mensenrechten moeten vaststellen, voorkomen, beperken en zo nodig herstel moeten bieden. Het gaat om negatieve effecten van hun eigen activiteiten, die van hun dochters en die van hun zakenpartners in de activiteitenketen. Daarnaast schrijft de CSDDD voor dat ondernemingen een klimaattransitieplan moeten opstellen en uitvoeren en bevat de richtlijn bepalingen over aansprakelijkheid voor schendingen van de *due-diligence*-verplichting.¹⁵

De CSDDD is op 25 juli 2024 in werking getreden en dient 26 juli 2026 te zijn geïmplementeerd in nationale wetgeving.¹⁶ De CSDDD is van toepassing op Europese ondernemingen met meer dan 1000 werknemers en een wereldwijde netto-omzet van meer dan € 450 miljoen, en op ondernemingen uit derde landen die op de Europese markt een netto-omzet van meer dan € 450 miljoen hebben gehaald.¹⁷ Dit toepassingsbereik blijft ongewijzigd – in tegenstelling tot een aantal andere bepalingen uit de CSDDD.

12 Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives (EU) 2022/2464 and (EU) 2024/1760 as regards the dates from which Member States are to apply certain corporate sustainability reporting and due diligence requirements, COM(2025), 80 final (hierna: Tweede Richtlijnvoorstel).

13 Omnibusvoorstel, p. 2.

14 Zie hierover nader in dit themanummer: M.W. Scheltema & A.E.C. Wis-sink, 'Gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen uit de CSDDD en de omzetting in Nederlandse wetgeving', *Ondernemingsrecht* 2025/27.

15 Zie art. 1 lid 1 CSDDD. Zie in dit themanummer over het klimaattransitieplan: R.E. Kautz & T.R. Bleeker, 'Het klimaattransitieplan: over de implementatie van artikel 22 CSDDD in de Wivo', *Ondernemingsrecht* 2025/28, en over het aansprakelijkheidsregime: M.H.C. Sinnighe Damsté, D.V. Bondarchuk & W.B. Renshof, 'De implementatie van het civielrechtelijke aansprakelijkheidsregime onder de CSDDD', *Ondernemingsrecht* 2025/29.

16 De Nederlandse wetgever is reeds aangevangen met het implementatietraject en heeft eind 2024 een voorstel voor de Wet internationaal verantwoord ondernemen (hierna: Wivo) ter consultatie voorgelegd. Zie hierover uitvoerig de overige bijdragen in dit themanummer.

17 Art. 2 CSDDD.

3.1.1 *Passende zorgvuldigheid (due-diligence-verplichting)*
Het Omnibusvoorstel bevat een aantal wijzigingen van de *due-diligence*-verplichting. Ondernemingen zijn gehouden risico's op negatieve effecten in hun activiteitenketen in kaart brengen.¹⁸ Voor 'hoog-risico'-activiteiten vereist de CSDDD een diepgaande beoordeling (*in-depth assessment*).¹⁹ Het Omnibusvoorstel beperkt deze onderzoekspllicht tot de eigen activiteiten, die van de dochters en die van de directe (*tier one*) zakenpartners.²⁰ Een dergelijke *in-depth assessment* van indirecte zakenpartners²¹ is in beginsel niet meer vereist.²² Dit is echter anders indien de onderneming '*plausible information*' heeft waaruit negatieve effecten op het niveau van een indirecte zakenpartner blijken,²³ bijvoorbeeld indien de onderneming klachten ontvangt of bekend is met informatie van een NGO of de media over schadelijke activiteiten. In dat geval moet de onderneming wel een *in-depth assessment* verrichten. Een dergelijk onderzoek is volgens het Omnibusvoorstel in ieder geval vereist indien duidelijk is dat het indirecte karakter van de zakenrelatie kunstmatig is en enkel poogt onderzoek naar de daadwerkelijke zakenpartner te voorkomen.

Verder bepaalt het Omnibusvoorstel dat een onderneming – los van het voorgaande – ernaar moet streven dat haar gedragscode in het kader van de *due-diligence*-verplichting via contractuele garanties in de gehele activiteitenketen, dus ook bij indirecte zakenpartners, wordt nageleefd (*contractual cascading*).²⁴

Tot slot bepaalt het Omnibusvoorstel dat een onderneming in het kader van haar *due-diligence*-verplichting bij zakenpartners met minder dan 500 werknemers niet meer informatie mag opvragen dan de informatie die volgt uit vrijwillige standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving (*value-chain cap*; zie nader par. 3.2.2 en 3.2.3).²⁵

3.1.2 Geen verplichting tot beëindiging zakelijke relatie als ultimum remedium

Als een onderneming negatieve effecten heeft vastgesteld, moet zij maatregelen treffen. De CSDDD bevat verschillende maatregelen, zoals het opstellen van een actieplan, het vragen van contractuele garanties van zakenpartners of het verrichten van financiële of niet-financiële investeringen.²⁶ Als ultimum remedium kent de CSDDD de verplichting een

18 Art. 8 lid 2 onderdeel a CSDDD.

19 Art. 8 lid 2 onderdeel b CSDDD.

20 Een entiteit waarmee de onderneming een commerciële overeenkomst heeft met betrekking tot de activiteiten, producten of diensten van de onderneming of waaraan de onderneming diensten verleent op grond van activiteitenketen. Zie art. 3 lid 1 onderdeel f onder i CSDDD.

21 Een entiteit die geen directe zakenpartner is, maar wel zakelijke activiteiten verricht met betrekking tot de activiteiten, producten of diensten van de onderneming.

22 Art. 4 lid 4 onderdeel a Omnibusvoorstel.

23 Art. 4 lid 4 onderdeel b Omnibusvoorstel.

24 Art. 4 lid 4 onderdeel b Omnibusvoorstel. Het Omnibusvoorstel beoogt hiermee aan te sluiten bij de regeling van het Duitse Lieferkettensorgfaltspflicht-Gesetz.

25 Art. 4 lid 4 onderdeel d Omnibusvoorstel.

26 Zie art. 10 en 11 CSDDD.

zakelijke relatie te beëindigen.²⁷ Het Omnibusvoorstel schrapt deze verplichting.²⁸ Een onderneming moet nu als laatste redmiddel de zakelijke relatie opschorten en actief blijven werken aan een oplossing met de zakelijke relatie.

3.1.3 *Beperking van zinvolle samenwerking met belanghebbenden (stakeholder engagement)*

Het Omnibusvoorstel beoogt voorts de verplichting tot zinvolle samenwerking met belanghebbenden²⁹ (*stakeholder engagement*) te vereenvoudigen en te beperken. Hiertoe wordt allereerst het begrip 'belanghebbende' beperkt tot (i) werknemers en hun vertegenwoordigers; en (ii) personen en gemeenschappen waarvan de rechten of belangen direct worden of kunnen worden geraakt door activiteiten van de onderneming, dochters en zakenpartners.³⁰ NGO's die actief zijn op het gebied van mensenrechten en milieu worden niet langer als belanghebbende aangemerkt. Ten opzichte van de huidige definitie van de CSDDD wordt verder verduidelijkt dat het moet gaan om 'directe' gevolgen. Ten tweede wordt toegevoegd dat de onderneming enkel 'relevante' belanghebbenden dient te raadplegen.³¹ Hiermee is beoogd te voorkomen dat een onderneming met alle denkbare belanghebbenden moet overleggen. Een derde en laatste wijziging is dat het Omnibusvoorstel twee fasen schrapt waarin verplichte raadpleging van belanghebbenden is voorgeschreven.³² Het gaat om raadpleging bij besluiten tot beëindiging of opschorting van een zakelijke relatie en raadpleging bij de verplichte periodieke evaluatie.³³

3.1.4 *Verlenging van termijn voor periodieke evaluatie*

De CSDDD verplicht ondernemingen hun *due-diligence*-beleid periodiek te evalueren.³⁴ Het Omnibusvoorstel wijzigt de frequentie van deze periodieke evaluatie van één naar vijf jaar. Daarnaast moeten ondernemingen tussentijds evalueren indien zich nieuwe risico's op negatieve effecten voordoen. Het Omnibusvoorstel voegt daaraan toe dat een tussentijdse evaluatie ook noodzakelijk is indien de genomen maatregelen niet afdoende of effectief blijken te zijn.

3.1.5 *Klimaattransitieplan*

De CSDDD verplicht ondernemingen een transitieplan voor beperking van klimaatverandering op te stellen en naar beste vermogen uit te voeren.³⁵ Het Omnibusvoorstel beoogt een betere aansluiting op dit punt met de rapporteringsverplichtingen uit de CSRD. Om die reden voorziet het voorstel in een wijziging van de regeling door de verplichting tot uitvoering (*put into effect*) van het klimaattransitieplan te schrappen en in plaats daarvan te bepalen dat het klimaat-

transitieplan uitvoeringsmaatregelen (*implementing actions*) moet bevatten.³⁶

3.1.6 *Wijziging van EU-brede civielrechtelijke aansprakelijkheid*

Het Omnibusvoorstel schrapt het EU-brede wettelijke aansprakelijkheidsregime alsook de mogelijkheid voor benadeelden om zich in rechte te laten vertegenwoordigen.³⁷ Verder vervalt de extraterritoriale voorrangregel die bepaalt dat het nationale aansprakelijkheidsrecht prevaleert boven het aansprakelijkheidsrecht van derde landen.³⁸ Voor aansprakelijkheid moet dus worden teruggevallen op de bestaande wettelijke aansprakelijkheidsregels van lidstaten. Het Omnibusvoorstel handhaaft het vereiste van '*effective access to justice*', waaronder het recht op volledige compensatie als een onderneming aansprakelijk is wegens schending van de *due-diligence*-verplichtingen.

3.1.7 *Uitbreiding van maximumharmonisatie*

Voor een aantal artikelen bepaalt de CSDDD dat lidstaten in hun nationale recht hiervan niet mogen afwijken.³⁹ Het gaat om de verplichtingen met betrekking tot het vaststellen, beoordelen, voorkomen en beëindigen van negatieve effecten in de activiteitenketen.⁴⁰ Het Omnibusvoorstel breidt de reikwijdte van deze maximumharmonisering uit.⁴¹ De uitbreiding ziet in het bijzonder op de regels omtrent *due-diligence*-verplichtingen op groepsniveau, het opschorten van zakelijke relaties en het kennisgevingsmechanisme en klachtenprocedure.

3.1.8 *Overige wijzigingen*

Wij signaleren tot slot twee laatste wijzigingen met betrekking tot de CSDDD. Allereerst schrapt het Omnibusvoorstel de maximumgrens voor boetes door de toezichhoudende autoriteit, die thans in de CSDDD ten minste 5% van de wereldwijde netto-omzet van een onderneming bedraagt.⁴² Deze regeling zorgde voor onduidelijkheid. Daarom schrapt het Omnibusvoorstel deze regeling en bepaalt dat de Commissie in samenwerking met lidstaten richtsnoeren voor boetes ontwikkelt, en dat lidstaten in het algemeen geen boeteplafond mogen vaststellen dat toezichthoudende autoriteiten zou verhinderen sancties op te leggen in overeenstemming met de CSDDD.⁴³ Een laatste wijziging die wij noemen, is dat het Omnibusvoorstel de verplichting schrapt voor een nader onderzoek over de noodzaak van mogelijke *due-diligence*-verplichtingen voor de financiële sector.⁴⁴

27 Zie art. 10 lid 6 en art. 11 lid 7 CSDDD.

28 Zie art. 4 lid 5 en 6 Omnibusvoorstel.

29 Art. 13 CSDDD.

30 Art. 4 lid 2 Omnibusvoorstel.

31 Art. 4 lid 7 onderdeel a Omnibusvoorstel.

32 Art. 4 lid 7 onderdeel b Omnibusvoorstel.

33 Art. 13 lid 3 onderdeel c en e CSDDD.

34 Art. 15 CSDDD.

35 Art. 22 CSDDD.

36 Art. 4 lid 10 Omnibusvoorstel.

37 Art. 4 lid 12 onderdeel a onderdeel c Omnibusvoorstel.

38 Art. 4 lid 12 onderdeel f Omnibusvoorstel.

39 Art. 4 CSDDD.

40 Art. 8 lid 1 en 2, art. 10 lid 1 en art. 11 lid 1 CSDDD.

41 Art. 4 lid 3 Omnibusvoorstel.

42 Art. 27 lid 4 CSDDD.

43 Art. 4 lid 11 Omnibusvoorstel.

44 Art. 4 lid 13 Omnibusvoorstel waarmee art. 36 CSDDD vervalt.

3.2 Corporate Sustainability Reporting Directive

Op basis van de CSRD dient een grote groep ondernemingen duurzaamheidsinformatie op te nemen in het bestuursverslag.⁴⁵ Deze duurzaamheidsinformatie moet worden ingericht conform Europese standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving (de *European Sustainability Reporting Standards*, hierna: ESRS).⁴⁶ De eerste set 'sector-agnostische' ESRS is neergelegd in een gedelegeerde verordening en is sinds 1 januari 2024 van kracht.⁴⁷ Daarnaast verplicht de CSRD tot het verkrijgen van *assurance* op de duurzaamheidsinformatie.

De CSRD is op 5 januari 2023 in werking getreden en had op 6 juli 2024 geïmplementeerd moeten zijn in nationale wet- en regelgeving. De Nederlandse wetgever heeft deze deadline gemist.⁴⁸

Het Omnibusvoorstel bevat wijzigingen op zowel het niveau van de CSRD en de daardoor gewijzigde Jaarrekeningrichtlijn en Auditrichtlijn, als op het niveau van de gedelegeerde verordening waarin de ESRS zijn opgenomen. Hieronder beschrijven wij een selectie daarvan.

3.2.1 Toepassingsbereik van de CSRD

De belangrijkste wijziging ziet op het toepassingsbereik van de CSRD.⁴⁹ De verplichtingen die voortvloeien uit de CSRD worden gefaseerd van toepassing op verschillende categorieën ondernemingen. Daarbij worden vier 'golven' of *waves* onderscheiden. De eerste groep wordt gevormd door de grote organisaties van openbaar belang (hierna: OOB's) die eerder ook al een niet-financiële verklaring openbaar dienden te maken.⁵⁰ Deze groep dient in kalenderjaar 2025 voor het eerst een duurzaamheidsverslag te publiceren over boekjaar 2024. De tweede golf bestaat uit

'grote' ondernemingen⁵¹ die in 2026 over boekjaar 2025 een duurzaamheidsverslag moeten publiceren. De derde en vierde *waves* bestaan uit beursgenoteerde SME's die in 2027 over boekjaar 2026 moeten rapporteren, respectievelijk derdeland-moedermaatschappijen die in 2029 over boekjaar 2028 moeten rapporteren.

Voorgesteld wordt om de eerste en derde golf in het geheel te schrappen, en het werknemerscriterium voor grote ondernemingen ten behoeve van de CSRD te verhogen. Hierdoor zouden slechts grote ondernemingen met meer dan 1000 werknemers hoeven te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de CSRD.⁵² Hiermee wordt bewerkstelligd dat het aantal ondernemingen dat onder de CSRD valt, afneemt met circa 80%. De vierde golf blijft intact, zij het eveneens onder toepassing van aangepaste groottecriteria.⁵³

3.2.2 Vrijwillige standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving

Aan ondernemingen die onder het voorgestelde toepassingsbereik niet (langer) verplicht aan de verslaggevingsverplichtingen van de CSRD hoeven te voldoen, wordt de mogelijkheid geboden om op vrijwillige basis gebruik te maken van meer proportionele verslaggevingstandaarden. In het Omnibusvoorstel wordt aan de Commissie de bevoegdheid toegekend om deze standaarden vast te stellen.⁵⁴ De idee is dat deze vrijwillige standaarden voortborduren op de '*Voluntary standards for SMEs*' die reeds zijn ontwikkeld door EFRAG.⁵⁵

3.2.3 Aanscherping value-chain cap

De duurzaamheidsinformatie die op basis van deze vrijwillige standaarden kan worden gepubliceerd, speelt bovendien een rol bij de aanscherping van de zogeheten *value-chain cap*.⁵⁶ Deze beperking houdt kort gezegd in dat het ondernemingen die onder de CSRD vallen niet is toegestaan om méér informatie op te vragen bij ondernemingen die buiten het toepassingsbereik vallen, dan de informatie die ingevolge de vrijwillige standaarden openbaar kan worden gemaakt.

45 Hiertoe heeft de CSRD vier wetgevingsinstrumenten gewijzigd: de Jaarrekeningrichtlijn, de Transparantierichtlijn, de Auditrichtlijn en de Auditverordening. Zie over de CSRD en ESRS uitgebreid: L.K. van Dijk & J.B.S. Hijink, 'Finalisering van de Europese CSRD: een mijlpaal voor duurzaamheidsverslaggeving met grote impact op het ondernemingsrecht vanaf 2025', *Ondernemingsrecht* 2022/87 (hierna: Van Dijk & Hijink 2022) en L.K. van Dijk & J.B.S. Hijink, 'Europese Commissie consulteert Europese standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving ("ESRS") – bijstelling van ambities onder het mom van lastenverlichting', *Ondernemingsrecht* 2023/70 (hierna: Van Dijk & Hijink 2023).

46 Zie hierover nader: Van Dijk & Hijink 2022, par. 2.2.2.

47 Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2772 van de Commissie van 31 juli 2023 tot aanvulling van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad wat betreft standaarden voor duurzaamheidsrapportage (*PbEU* 2023, L-serie).

48 Zie hierover nader: L.K. van Dijk, 'Implementatie van de CSRD: waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan?', *Ondernemingsrecht* 2025/2. Bovendien is besloten het implementatietraject verder op te schorten in afwachting van verdere duidelijkheid over het Omnibusvoorstel.

49 Art. 2 lid 2 Omnibusvoorstel tot wijziging van art. 19a Jaarrekeningrichtlijn en art. 2 lid 4 Omnibusvoorstel tot wijziging van art. 29a Jaarrekeningrichtlijn. De inperking van het toepassingsbereik noopt tot aanvullende wijzigingen, zoals bijvoorbeeld het schrappen van de bevoegdheid van de Commissie om ESRS vast te stellen voor beursgenoteerde SME's (vgl. art. 2 lid 7 Omnibusvoorstel tot intrekking van art. 29c Jaarrekeningrichtlijn); dat zou immers niet meer nodig zijn als deze categorie ondernemingen niet meer onder het toepassingsbereik valt.

50 Deze verplichting volgde uit de Non-Financial Reporting Directive en is met de CSRD vervangen door een uitgebreide verplichting tot beschrijving van duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag.

51 Een onderneming kwalificeert als groot wanneer aan twee van de drie volgende criteria wordt voldaan: het hebben van (i) een balanstotaal van meer dan € 25 miljoen; (ii) een netto-omzet van meer dan € 50 miljoen; en/of (iii) een gemiddeld aantal werknemers van meer dan 250 over het boekjaar.

52 Dit betekent concreet dat de onderneming in ieder geval, op enkelvoudige dan wel geconsolideerde basis, meer dan 1000 werknemers heeft, en daarnaast ofwel een balanstotaal van meer dan € 25 miljoen, ofwel een netto-omzet van meer dan € 50 miljoen.

53 Art. 2 lid 12 Omnibusvoorstel tot wijziging art. 40a lid 1 Jaarrekeningrichtlijn.

54 Art. 2 lid 8 Omnibusvoorstel tot invoeging van een nieuw art. 29ca Jaarrekeningrichtlijn.

55 Deze zogeheten "VSME-standaarden" zijn opgesteld door EFRAG en kunnen door niet-beursgenoteerde SME's vrijwillig worden toegepast. Deze standaarden zijn echter niet vastgesteld door de Commissie en hebben dus geen wettelijke grondslag.

56 Art. 2 lid 2 Omnibusvoorstel tot wijziging art. 19a Jaarrekeningrichtlijn, art. 2 lid 4 Omnibusvoorstel tot wijziging van art. 29a Jaarrekeningrichtlijn, art. 2 lid 6 Omnibusvoorstel tot wijziging van art. 29b Jaarrekeningrichtlijn.

3.2.4 Overige wijzigingen van de CSRD, de Jaarrekeningrichtlijn en de Auditrichtlijn

Andere wijzigingen die verlichting dienen te bieden, zijn het schrappen van de (toekomstige)⁵⁷ *reasonable assurance* en de bevoegdheid voor de Commissie om sectorspecifieke ESRS op te stellen.⁵⁸ Daarnaast voorziet het voorstel in de mogelijkheid om de rapportage op basis van art. 8 Taxonomieverordening voor ondernemingen met meer dan 1000 werknemers en een netto-omzet van niet meer dan € 450 miljoen optioneel te maken.⁵⁹

Tot slot is in het voorstel bepaald dat de eerste duurzaamheidsverslagen pas hoeven te worden gepubliceerd over boekjaar 2025, in kalenderjaar 2026.⁶⁰ Dit komt echter te laat voor de grote OOB's in de eerste golf, die ervan uit zijn gegaan dat ze dit jaar al een duurzaamheidsverslag moesten publiceren. De eerste duurzaamheidsverslagen zijn reeds verschenen.

3.2.5 Herziening sector-agnostische ESRS

De Commissie is voornemens om de sector-agnostische ESRS te herzien en hiertoe binnen zes maanden na inwerkingtreding van het Omnibusvoorstel een nieuwe gedelegeerde verordening aan te nemen. De herziening dient onder meer tot vermindering van het aantal verplichte datapunten, en verduidelijking van bepaalde concepten en bepalingen die zijn vervat in de ESRS, waaronder het materialiteitsprincipe.⁶¹

4. Temporele wijzigingen

In het Tweede Richtlijnvoorstel dat deel uitmaakt van het eerste omnibuspakket, wordt de inwerkingtreding van de CSDDD en van enkele bepalingen van de CSRD uitgesteld. De idee achter het splitsen van de twee richtlijnvoorstellen, is te voorkomen dat de CSDDD en de CSRD in huidige vorm van toepassing worden – of blijven – op ondernemingen. Door het relatief simpele uitstelvoorstel separaat voor te leggen met het nadrukkelijke verzoek aan haar medewetgevers om haast te maken met het aannemen ervan, koopt de Commissie als het ware tijd voor het doorlopen van het wetgevingstraject van het inhoudelijk complexere Omnibusvoorstel.

4.1 Corporate Sustainability Due Diligence Directive

Ten aanzien van de CSDDD wordt voorgesteld om de implementatiedeadline met één jaar te verlengen. Dit betekent dat lidstaten tot 26 juli 2027 de tijd krijgen om de CSDDD om te zetten in nationale wet- en regelgeving. Daarnaast krijgt de eerste groep ondernemingen die aan

de CSDDD moet voldoen één jaar respijt. De gefaseerde inwerkingtreding van de CSDDD blijft gehandhaafd, maar de eerste ronde van inwerkingtreding vervalt, waardoor de eerste groep ondernemingen pas vanaf 26 juli 2028 aan de verplichtingen hoeft te voldoen (gelijktijdig met de oorspronkelijk beoogde tweede groep ondernemingen).⁶²

4.2 Corporate Sustainability Reporting Directive

Omdat de CSRD al geïmplementeerd had moeten zijn – en in sommige lidstaten ook al geïmplementeerd is – zijn de verplichtingen die daarin zijn vervat in een aantal landen reeds onverkort van toepassing. Daarom wordt voorgesteld om de inwerkingtreding van de rapportageverplichtingen voor de ondernemingen in de tweede en derde golf met twee jaar uit te stellen.⁶³ Dat zou inhouden dat grote ondernemingen pas in 2028 hoeven te rapporteren over boekjaren beginnend op of na 1 januari 2027, en beursgenoteerde SME's pas in 2029 over boekjaren beginnend op of na 1 januari 2028. Dit moet voorkomen dat deze ondernemingen gedurende het wetgevingstraject van het Omnibusvoorstel worden verplicht duurzaamheidsverslagen op te stellen en te publiceren, om vervolgens van die verplichting te worden ontheven.

5. Korte blik vooruit

De Commissie heeft de richtlijnvoorstellen ter overweging en goedkeuring aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegd. Zij heeft hen daarbij verzocht de voorstellen, in het bijzonder het Tweede Richtlijnvoorstel tot uitstel van bepaalde verplichtingen (zie par. 4), met de hoogste prioriteit te behandelen. Het is niet duidelijk hoe het proces zich verder zal ontwikkelen.

Duidelijk is wel dat het van invloed is op de lopende implementatietrajecten van de CSRD en de CSDDD. De implementatie van de CSRD is reeds gepauzeerd in afwachting van verdere duidelijkheid vanuit de Europese Unie,⁶⁴ vermoedelijk is het implementatietraject van de CSDDD eenzelfde lot beschoren.

*Loes van Dijk & Tom Salemink*⁶⁵

57 Op basis van de CSRD dient het duurzaamheidsverslag in eerste instantie te worden beoordeeld door middel van een controleopdracht met beperkte mate van zekerheid, waarna de Commissie dient te beoordelen of het haalbaar is om de controleopdracht uit te breiden naar een redelijke mate van zekerheid, zie Van Dijk & Hijink 2022, par. 2.2.3.

58 Art. 2 lid 6 Omnibusvoorstel.

59 Art. 2 lid 3 en art. 2 lid 5 Omnibusvoorstel.

60 Art. 3 Omnibusvoorstel tot wijziging van art. 5 CSRD.

61 Omnibusvoorstel, p. 5.

62 Art. 2 Tweede Richtlijnvoorstel.

63 Art. 1 Tweede Richtlijnvoorstel.

64 Zie de besluitenlijst van de procedurevergadering van de commissie Financiën van 20 februari 2025, te raadplegen via: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2025D07625>.

65 Mr. drs. L.K. (Loes) van Dijk is advocaat te Amsterdam en buitenpromovenda aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Prof. mr. T. (Tom) Salemink is hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen.